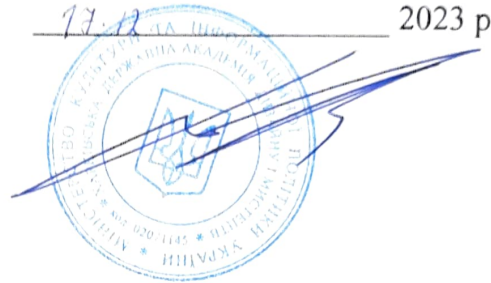

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Ректор Харківської державної
академії дизайну і мистецтв
проф. Олександр СОБОЛЄВ

17.12 2023 р.

**ВИСНОВОК
ПРО НАУКОВУ НОВИЗНУ, ТЕОРЕТИЧНЕ ТА ПРАКТИЧНЕ
ЗНАЧЕННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ДИСЕРТАЦІЇ**

Найденко В.О. «Живопис Харкова межі ХХ – ХХІ ст.: експериментальні пошуки в пластичній мові», що подана на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 023 – Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація (галузь знань 02 – Культура і мистецтво)

Дисертація Вікторії НАЙДЕНКО «Живопис Харкова межі ХХ – початку ХХІ століття: експериментальні пошуки в пластичній мові» виконана на кафедрі теорії і історії мистецтв Харківської державної академії дизайну і мистецтв. Тема дисертації затверджена вченою радою ХДАДМ (протокол №2 від 05.12.2019)

Для підготовки висновку про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дослідження Вікторії НАЙДЕНКО вченою радою ХДАДМ було визначено, що попередня експертиза дисертації проводитиметься на базі кафедри теорії і історії мистецтв ХДАДМ, та призначено двох рецензентів: Марію КОВАЛЬОВУ – кандидата мистецтвознавства, доцента, в.о. завідувача кафедри живопису ХДАДМ, та Євгена КОТЛЯРА – кандидата мистецтвознавства, професора, завідувача кафедри монументального живопису ХДАДМ.

За результатами аналізу змісту дисертаційного дослідження Вікторії НАЙДЕНКО, поданих до розгляду наукових публікацій за темою дисертації, а також враховуючи підсумки фахового семінару, який відбувся на кафедрі теорії і історії мистецтв ХДАДМ 16 грудня 2023 р., визначено наступне:

1. Актуальність теми дисертації обумовлена необхідністю вивчення творчої спадщини сучасних українських художників та ліквідація пов'язаних із цим прогалин в історії українського образотворчого мистецтва. В кінці 80-х років комуністична диктатура з її нав'язливим соцреалізмом зазнала краху і українське мистецтво нарешті вийшовши з радянських тенет, розпочало процес національного творчого відродження. Образотворче мистецтво цього часу орієнтувалося на традиції вітчизняного авангарду та новаторські пошуки європейських й американських післявоєнних мистців. В такій атмосфері мистецького піднесення та готовності до радикальних змін знаходилася практично уся творча спільнота з різних регіонів України, а в тогочасних провідних містах, таких як Київ, Харків, Львів та Одеса утворювались численні арт-угруповання, які сміливо репрезентували «молоде» мистецтво на вітчизняній та міжнародній арені.

В означений період переосмислення українського живопису, його пластичної складової, пошук нових засобів виразності зацікавлює низку мистців, які у своїй творчій діяльності культивують ці питання. Важливе місце в цьому процесі займає харківська художня школа, яка зрощувалася у стінах Худпрому та вирізняється своїм непересічним синтезом дизайну і станковості, прагненням до творчих експериментів, пошуком національної форми, збагаченої регіональними традиціями модернізму. У фокусі дослідження знаходиться творчість арт-угруповання «Буриме», учасники якого своєю новаторською діяльністю сколихнули академічний живопис того часу і донині продовжують свою творчу практику. Крім того, малодослідженою залишається мистецька практика визначних худпромівців — Віктора Гонтаріва та Віталія Ленчина, художньо-стилістична система яких вирізняється експериментальною направленістю. глибоке осмислення як творчої спадщини, так і сучасного доробку регіональних мистців, які є випускниками Худпрому (нині ХДАДМ) є вкрай значимим для загального мистецтвознавства і для краєзнавчих досліджень зокрема. Засвоєння надбань харківської художньої школи стане потужним ґрунтом для подальших мистецьких та історико-культурних досліджень не лише Слобожанщини, але й України в цілому.

2. Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами академії та кафедри. Дисертаційне дослідження виконане відповідно до плану кафедри теорії і історії мистецтв Харківської державної академії дизайну і мистецтв по підготовці наукових кадрів вищої кваліфікації на цій кафедрі в межах держбюджетної теми «Сучасні проблеми українського мистецтвознавства в контексті європейських студій» (державний реєстраційний номер 0117U001521) та згідно з її планом наукової роботи над

темою «Історико-теоретичні аспекти українського мистецтвознавства доби постмодернізму: універсальне й специфічне» (протокол № 12 від 22.02.2022).

3. Особистий внесок здобувача в отриманні наукових результатів.

Авторкою досліджено характер експериментальних пошуків в образотворчому мистецтві Харкова межі ХХ – початку ХХІ століття в контексті культурно-мистецьких процесів зазначеного періоду. Дисертантка розкрила художню парадигму мистецьких експериментів, проаналізувала специфіку новаторських тенденцій в мистецькому середовищі Слобожанщини у розрізі ХХ століття, окреслила коло майстрів, чия творча діяльність характеризується експериментальною направленістю, сфокусувавшись на малодосліджених художниках, зокрема В.Гонтаріву, В.Ленчину та учасниках арт-угруповання «Буриме» — О.Шеховцову, В.Грицаненку, О.Лисенку, О.Лазаренку. Авторкою проаналізовано їх творчу спадщину, простежено новаторський вектор в структурно-композиційних та образно-змістових вирішеннях їх творів, розкрито їх авторські техніки живопису та проведено мистецтвознавчий аналіз вибіркового робіт. На основі аналізу наукових і літературних джерел, натурального обстеження низки мистецьких творів дисертантка визначає внесок випускників Харківського художнього-промислового інституту у формування художнього обличчя міста та виявляє стилістичні особливості їх творів. Окреслено перспективи подальших наукових розвідок у даному напрямі мистецтвознавства.

Основні теоретичні положення та практичні розробки, які містять елементи наукової новизни і становлять цінність для розвитку галузі знань 02 Культура і мистецтво, та отримані автором самостійно.

4. Новизна основних результатів дисертаційного дослідження полягає в тому, що Вікторія НАЙДЕНКО уперше дослідила експериментальні пошуки в пластичній мові живопису харківського регіону межі ХХ – початку ХХІ століття, систематизувала наукові публікації щодо стану вивченості проблеми; ввела до наукового обігу і проаналізувала за художньо-стильовими та техніко-технологічними ознаками нові твори майстрів харківського осередку; розкрито зв'язок традицій модернізму та сучасних тенденцій розвитку в творчості харківських художників; вперше проаналізовано творчо-педагогічну концепцію В.Ленчина «Яблуко у листві» та пошуки національної форми В.Гонтарівим. Авторкою уточнено і доповнено класифікацію мистецьких експериментів; визначено специфіку художнього середовища Харкова ХХ – початку ХХІ століття в контексті загальноукраїнських культурних процесів. Дисертантка охарактеризувала зв'язок дизайну та станковості в творчості арт-угруповання «Буриме», доповнила теоретичні дані щодо феномену їх колективного письма. Набуло

подальшого розвитку дослідження творів харківських мистців даного періоду з точки зору експериментальних пошуків в пластичній мові живопису.

5. Достовірність та обґрунтованість отриманих результатів та запропонованих автором рішень, висновків, рекомендацій. Наукові результати та запропоновані авторкою рішення і висновки спираються на її самостійні дослідження по виявленню експериментального напрямлення в образотворчому мистецтві Харкова межі ХХ – початку ХХІ ст. Авторка працювала в Харківській державній науковій бібліотеці ім. В. Г. Короленка, Науковій бібліотеці Харківської державної академії дизайну і мистецтв, архіві Харківської державної академії дизайну і мистецтв, бібліотеці Харківської державної академії культури, Центральній науковій бібліотеці Харківського національного університету ім. В.Н.Каразіна, Харківському художньому музеї, Музеї Харківської державної академії дизайну і мистецтв, приватному Музеї сучасного мистецтва України, картинній галереї НЮУ ім. Ярослава Мудрого, а також вивчала роботи мистецької колекції Фонду Гриньових, досліджувала твори мистців в їхніх майстернях та на виставках. На основі власних спостережень та аналізу виявленої джерельної бази Вікторія НАЙДЕНКО обґрунтовано характеризує художнє середовище Харкова межі ХХ – початку ХХІ ст. як період активних пошуків та мистецьких експериментів з формою, кольором, національним стилем. Авторкою простежено тяглість авангардної традиції початку ХХ ст., яка знайшла своє продовження в творчості таких мистців, як В.Гонтарів, В.Ленчин, О.Лазаренко, О.Шеховцов, В.Грицаненко, О.Лисенко. Окремим розділом дослідження дисертантка розкриває художню парадигму мистецьких експериментів та окреслює історичний дискурс формування новаторських тенденцій в художньому середовищі Харкова ХХ – поч. ХХІ ст. Переконливим підтвердженням достовірності наукових положень дослідження є додаток у вигляді альбому ілюстрацій. Наукові положення дисертації достатньою мірою апробовані та обговорені на 16-ти всеукраїнських і міжнародних, науково-методичних та науково-практичних конференціях. Тест даної дисертації та публікації за її темою підтверджують достовірність та наукову новизну результатів. Об'єкт і предмет дисертації та ракурс обраної проблематики відповідають паспорту спеціальності 023 – «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація».

6. Теоретичне та практичне значення одержаних результатів. Дисертаційна праця Вікторії НАЙДЕНКО являє цілісне, науково обґрунтоване дослідження експериментальних пошуків харківськими мистцями межі ХХ – початку ХХІ століття. Харківська художня школа поєднала станковий, монументальний та дизайнерський напрями, утворивши

самобутнє явище в художній культурі України. Визначено, що характерною рисою в образотворчості ХХ – поч. ХХІ ст. є синтезування живопису з фотомистецтвом та дизайнерським конструюванням. Таке поєднання утворює нові засоби виразності, які особливо яскраво репрезентовано в творчій спадщині арт-угруповання «Буриме». Виявлено, що саме у зазначений період відбуваються докорінні зміни у художньому процесі, що сприяли зародженню таких новаторських ідей як поєднання станковості та монументалізму, що втілено в творчості В. Гонтаріва та В. Ленчина. В роботі проведено мистецтвознавчий аналіз вибіркового живописних робіт зазначених майстрів, задля розкриття авторських методик формотворення. Також показано їх зв'язок зі світовим мистецтвом та віковою українською традицією. Положення і висновки дослідження можуть бути використані в узагальнюючих працях з історії українського мистецтва, при підготовці монографій, підручників, навчальних посібників, методичних розробок, навчально-професійних програм. Результати дослідження є вагомими та значимими для загального мистецтвознавства і для краєзнавчих досліджень зокрема. Засвоєння надбань харківської художньої школи стане потужним підґрунтям для подальших мистецьких та історико-культурних досліджень не лише Слобожанщини, але й України в цілому.

7. Апробація результатів дослідження. Матеріали дослідження оприлюднені та апробовані у виступах на 16-ти всеукраїнських і міжнародних наукових, науково-методичних та науково-практичних конференціях, зокрема: Міжнародна наукова конференція «Сьомі Платонівські читання пам'яті академіка Платона Білецького (1922-1998) присвячені 60-річчю кафедри ТІМ і 50-річчю кафедри техніки і реставрації творів мистецтва НАОМА», (Київ, НАОМА, 23.11.2019), доповідь *«Символіка кольору в живописі Валентина Грицаненка»*; Всеукр. наук. Конф. проф- викл. складу та студ. ХДАДМ за підсумками роботи 2019/2020 навчального року (Харків, ХДАДМ, 18.05.2020), доповідь *«Особливості творчих пошуків Олександра Шеховцова»*; Міжнародна наукова конференція «Восьмі Платонівські читання пам'яті академіка Платона Білецького (1922-1998)», (Київ, НАОМА, 20.11.2020), доповідь *«Розвиток художнього життя Харкова на межі 20 і 21 ст.»*; Матеріали всеукр. науково-теор. конф. молодих учених «Культура та інформаційне суспільство ХХІ століття» (Харків, ХДАК, 22-23.04.2021), доповідь *«Алюзії та ремінісценції в мозаїчному кольорописі Олега Лазаренка»*; International scientific and practical conference «Cultural studies and art: European development direction» (Riga, Latvia, 16-17.07.2021), доповідь *«Художньо-естетичні засади арт-об'єднання «Буриме» (до 30-річного ювілею творчого товариства)»*;

Міжнародна наукова конференція «Дев'яті Платонівські читання пам'яті академіка Платона Білецького (1922-1998)», (Київ, НАОМА, 20.11.2021), доповідь *«Духовні витoki творчості Віктора Гонтарова»*; Міжнародна науково-практична конференція «Мистецтво та дизайн у художній мові мінливого часу: морфологія, семіотика, візуальність» (Харків, ХДАДМ, 14.04.2022), доповідь *«Новаторський характер харківської художньої школи межі ХХ – початку ХХІ століття»*; VIII Міжнародна науково-практична конференція «Дизайн та мистецтво в контексті соціокультурного розвитку» (Кам'янець-Подільський, ХНТУ, 07-08.09.2022), доповідь *«Тема історичної пам'яті в творчості В.Гонтарова»*; II International scientific and practical conference «Progressive research in the modern world» (Boston, USA, 2-4.11.2022), доповідь *«The phenomenon of mosaic color painting by Oleg Lazarenko and the problem of its definition»*; Міжнародна наукова конференція «Десяті Платонівські читання пам'яті академіка Платона Білецького (1922-1998)», (Київ, НАОМА, 20.11.2022), доповідь *«Віктор Гонтарів: до проблеми національної форми в творчості мистця»*; II Міжнародна науково-практична конференція до 135-ліття від дня народження Володимира Гагенмейстера (Кам'янець-Подільський, КПНУ ім. Івана Огієнка, 1-2.12.2022), доповідь *«Віталій Ленчин: до проблеми формотворення»*; «Міжнародна науково-практична конференція «60 років Харківської вищої школи дизайну» (Харків, ХДАДМ, 07.12.2022), доповідь: *«Арт-угруповання «Буриме»: на перетині дизайну та станковості»*; I Міжнар.науково-практична конференція «Дизайн, візуальне мистецтво та творчість: сучасні тенденції та технології» (Запоріжжя, ЗНУ, 12.12.2022), доповідь: *«Джерела формування живописних візій Олександра Лисенка»*; Всеукраїнська наукова конференція кафедри теорії і історії мистецтв ХДАДМ «Перші Таранушенківські читання» (Харків, ХДАДМ, 14-15.04.2023), доповідь *««Яблуко у листях» як творчо-педагогічна концепція Віталія Ленчина»*; XXVII Міжнародна наукова конференція «Слобожанські читання» (Харків, ОКЗ ХНМЦОКС, 18.04.2023), доповідь *«Слобожанські пейзажі Віктора Гонтаріва»*; Міжнародна наукова конференція «Україна та Європа. Культура в глобальних викликах сьогодення» (Київ, ІПСМ НАМУ, 20-21.09.2023), доповідь *«Соціально-історична тематика в творчості харківського мистця Віктора Гонтаріва»*.

8. Повнота опублікування результатів дисертації та особистий внесок здобувача до всіх наукових публікацій, опублікованих із співавторами та зарахованих за темою дисертації. Основні результати дисертації були оприлюднені у 21 науковій публікації; серед них 4 статті, які відповідають вимогам МОН України щодо публікацій здобувача ступеня

доктора філософії, 1 – у науковому виданні країни ЄС, 16 – у збірниках матеріалів і тез наукових конференцій.

Статті в наукових фахових виданнях України

1. Найденко В.О. Мозаїчний кольоропис Олега Лазаренка: особливості пластичної мови. *Вісник ХДАДМ*. №1, 2022. С. 161 – 175. DOI: 10.33625/visnik2022.01.16

2. Sokolyuk L., Naydenko V., Khudiakova A. Interplay Between the Arts in the Works of Ukrainian Artists at the Turn of the 21st Century: Kharkiv School. *Artistic culture. Topical issues* / [Chief editor: A. Chibalashvili]. Kyiv: MARI NAAU, 2022. Vol. 18, No. 2. Pp. 36 – 45. DOI:10.31500/1992-5514.18(2).2022.269776

3. Найденко В.О. Творчо-педагогічна концепція “Яблуко у листві” Віталія Ленчина та шляхи її формування. *Art and Design*. 2023. №2 (22). С. 179 – 195. DOI:10.30857/2617-0272.2023.2.16

4. Найденко В.О. Віктор Гонтарів: пошуки національного стилю і національної форми. *HUDPROM: The Ukrainian Art and Design Journal*. 2023. №1. С. 177 – 192. DOI: 10.33625/hudprom2023.01.177

Стаття в іноземному науковому періодичному виданні держави, яка входить до Організації економічного співробітництва та розвитку та Європейського Союзу:

5. Naydenko V. Art Experiment of the "Burime" Art Group: From Utopia to Practice. *International Journal of Innovative Technologies in Social Science*. Warsaw, 2022. 4 (36). P. 1 – 6. DOI: https://doi.org/10.31435/rsglobal_ijitss/30122022/7911

Наукові праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації

6. Найденко В.О. Символіка кольору в живописі Валентина Грицаненка. *Сьомі Платонівські читання*. Тези доповідей міжнародної наук.конф. Київ: СПД Чалчинська Н.В., 2020. С. 122 – 123.

7. Найденко В.О. Особливості творчих пошуків Олександра Шеховцова. *Всеукр. наук. Конф. проф- викл. складу та студ. ХДАДМ за підсумками роботи 2019/2020 навчального року*. Збірник статей. 18 травня 2020 р., ХДАДМ. Харків, 2020. С. 28 – 31.

8. Найденко В.О. Розвиток художнього життя Харкова на межі 20 і 21 ст. *Восьмі Платонівські читання*. Тези доповідей Міжнародної наук. конференції. Київ, «Видавництво Людмила». 2021. С. 112 – 113.

9. Найденко В.О. Алюзії та ремінісценції в мозаїчному кольорописі Олега Лазаренка. Матеріали всеукр. науково-теор. конф. Молодих учених 22-23 квітня 2021 «*Культура та інформаційне суспільство XXI століття*». Харків, ХДАК. 2021. С. 82 – 83.

10. Найденко В.О. Художньо-естетичні засади арт-об'єднання «Буриме» (до 30-річного ювілею творчого товариства). International scientific and practical conference «*Cultural studies and art: European development direction*»: conference proceeding, July 16-17, 2021. Riga, Latvia: Publishing House “Baltija Publishing”, 2021. P. 145 – 148.

11. Найденко В.О. Духовні витoki творчості Віктора Гонтарова. *Дев'яті Платонівські читання*. Тези доповідей Міжнародної наук. конференції. Київ, ФОП О.Лопатіна. 2021. С. 116 – 117.

12. Найденко В.О. Новаторський характер харківської художньої школи межі ХХ – початку ХХІ століття. *Міжнародна науково-практична конференція «Мистецтво та дизайн у художній мові мінливого часу: морфологія, семіотика, візуальність»*. Збірник наукових матеріалів. 14 квітня 2022 року, ХДАДМ. Харків, 2022. С. 79 – 80.

13. Найденко В. О. Тема історичної пам'яті в творчості В.Гонтарова. *Дизайн та мистецтво в контексті соціокультурного розвитку*. Матеріали VIII Міжнародної науково-практичної конференції (07-08 вересня 2022 р.), ХНТУ / за ред. Білик А.А. Херсон: ХНТУ, Кам'янець-Подільський: ФОП Панькова А.С., 2022. С.80 – 82.

14. Naydenko V. The phenomenon of mosaic color painting by Oleg Lazarenko and the problem of its definition. *Progressive research in the modern world. Proceedings of the 2nd International scientific and practical conference*. BoScience Publisher. Boston, USA. 2022. Pp. 404 – 409.

15. Найденко В.О. Віктор Гонтарів: до проблеми національної форми в творчості мистця. *Десяті Платонівські читання*. Тези доповідей Міжнародної наукової конференції (Київ, 2022). Львів-Торунь: Liha-Pres, 2022. С. 70 – 71.

16. Найденко В.О. Віталій Ленчин: до проблеми формотворення. *Гагенмейстерські читання: тези доповідей II Міжнародної науково-практичної конференції, м.Кам'янець-Подільський, 1-2 грудня 2022 р.: до 135-ліття від дня народження Володимира Гагенмейстера / [упоряд. Луць С.В.]; Кам'янець-Поділ. нац. ун-т ім. Івана Огієнка. Кам'янець-Подільський: ФОП Панькова А.С., 2023. С. 73 – 74.*

17. Найденко В.О. Арт-угруповання «Буриме»: на перетині дизайну та станковості. *Міжнародна науково-практична конференція «60 років Харківської вищої школи дизайну»*. Збірник наукових матеріалів. 7 грудня 2022 року, ХДАДМ. Харків, 2022. С. 37 – 38.

18. Найденко В.О. Джерела формування живописних візій Олександра Лисенка. *Дизайн, візуальне мистецтво та творчість: сучасні тенденції та технології* : матеріали I міжнародної науково-практичної конференції, (12 грудня 2022 р.), Запорізький національний університет. Запоріжжя : ЗНУ, 2022. Том 1. С. 123 – 125.

19. Найденко В.О. «Яблуко у листях» як творчо-педагогічна концепція Віталія Ленчина. *Перші Таранушенківські читання*: матеріали Всеукраїнської наукової конференції кафедри теорії і історії мистецтв ХДАДМ, 14-15 квітня 2023 року / Харківська державна академія дизайну і мистецтв. Харків: ХДАДМ, 2023. С. 87 – 89.

20. Найденко В.О. Слобожанські пейзажі Віктора Гонтаріва. Тези доповідей учасників *XXVII Міжнародної наукової конференції «Слобожанські читання»*. Харків : Курсор, 2023. С. 72 – 73.

21. Найденко В.О. Соціально-історична тематика в творчості харківського мистця Віктора Гонтаріва. Збірник матеріалів Міжнародної наукової конференції *«Україна та Європа. Культура в глобальних викликах сьогодення»*, ІПСМ НАМУ, 20-21 вересня 2023 року. Київ: ІПСМ НАМУ. 2023. С.99 – 100.

Головні результати отримані автором особисто, окрім статті у співавторстві з науковим керівником кандидатської дисертації доктором мистецтвознавства, професором, член-кор. НАМУ Л.Д.Соколюк та аспірантом кафедри теорії і історії мистецтв А.Г.Худяковою «Interplay Between the Arts in the Works of Ukrainian Artists at the Turn of the 21st Century: Kharkiv School», де науковий вклад Вікторії НАЙДЕНКО полягає в тому, що нею було зроблено аналіз художнього середовища Слобожанщини в кінця ХХ – початку ХХІ століття, розкрито принципи поєднання елементів дизайну та образотворчості в пластичній мові живопису арт-угруповання «Буриме», проведено мистецтвознавчий аналіз їх вибіркового робіт.

РЕЦЕНЗЕНТИ УХВАЛИЛИ:

1. Затвердити висновок про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації Вікторії НАЙДЕНКО «Живопис Харкова

межі ХХ – початку ХХІ століття: експериментальні пошуки в пластичній мові».

2. Вважати, що за актуальністю, проблематикою, змістом, ступенем наукової новизни, теоретичною та практичною цінністю здобутих результатів, обґрунтованістю висновків дослідження дисертація Вікторії НАЙДЕНКО «Живопис Харкова межі ХХ – початку ХХІ століття: експериментальні пошуки в пластичній мові» повністю відповідає науковому профілю спеціальності 023 – «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація», вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах), затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 26 березня 2016 року № 261 (зі змінами і доповненням від 19.05.2023 №502) і Постанові Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» від 12.01.2022 року №44 (зі змінами, внесеними згідно з Постановою КМ №341 від 21.03.2022).

3. На підставі розгляду дисертації, наукових публікацій та апробацій дослідження, а також за результатами фахового семінару рекомендувати дисертацію Вікторії НАЙДЕНКО «Живопис Харкова межі ХХ – початку ХХІ століття: експериментальні пошуки в пластичній мові», за спеціальністю 023 – «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація» до захисту на здобуття ступеня доктора філософії у разовій спеціалізованій вченій раді.

ГОЛОВА

фахового семінару:

завідувач кафедри реставрації
та експертизи творів мистецтва ХДАДМ,
кандидат мистецтвознавства,
доцент, художник-реставратор
ІІІ кваліфікаційної категорії,
гарант ОНП «Образотворче мистецтво,

декоративне мистецтво, реставрація»
ШУЛКА

Вячеслав